

Sprawozdanie z działalności Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego w 2015 r.

W dniu 10 lutego 2015 r. zakończyła się poprzednia kadencja Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Z dniem 1 marca 2015 r. został powołany Przewodniczący Komisji nowej kadencji - **prof. dr hab. Tadeusz Ereciński**, Prezes Izby Cywilnej Sądu Najwyższego, a z dniem 15 marca 2015 r. Zastępca Przewodniczącego - **prof. dr hab. Jerzy Pisuliński** - prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a także następujący Członkowie: **prof. dr hab. Jacek Gołaczyński**, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wiceprezes Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu; **dr hab. Paweł Grzegorzczak**, prof. Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, **Jacek Gudowski**, sędzia Sądu Najwyższego, **prof. dr hab. Andrzej Jakubecki**, prof. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, **dr hab. Piotr Machnikowski**, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, **prof. dr hab. Maksymilian Pazdan**, prof. Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; **prof. dr hab. Janina Panowicz-Lipska**, prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; **prof. dr hab. Michał Romanowski**, prof. Uniwersytetu Warszawskiego, **dr hab. Tomasz Siemiątkowski**, prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz Szkoły Głównej Handlowej, **Barbara Krystyna Trębska**, sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, **prof. dr hab. Karol Weitz**, prof. Uniwersytetu Warszawskiego, sędzia Sądu Najwyższego, **prof. dr hab. Feliks Zedler**, prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; **dr hab. Fryderyk Zoll**, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Uniwersytetu w Osnabrück.

Sekretarzem Komisji został **Robert Zegadło**, sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie.

Z dniem 1 października 2015 r. w związku ze zmianą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 2002 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego (Dz. U. Nr 55, poz. 476 z późn. zm.) powołani zostali nowi członkowie: prof. dr hab. Ewa Bagińska, prof. dr hab. Tomasz Justyński, prof. dr hab. Marek Michalski oraz prof. dr hab. Wojciech Popiołek.

Kadencja skończyła się z dniem 17 grudnia 2015 r. Z tą datą odwołani zostali Przewodniczący Komisji, jego Zastępca oraz wszyscy Członkowie.

I. Rekodyfikacja prawa cywilnego materialnego i procesowego.

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego kontynuowała prace nad projektem nowego Kodeksu cywilnego. W zakresie nowego Kodeksu cywilnego przyjęta została już druga wersja projektu jego księgi pierwszej - części ogólnej. Ta nowa wersja powstała w związku

z uwagami, które zostały zgłoszone do projektu tej księgi opublikowanego w 2009 r. Prowadzone też były prace zmierzające do przyjęcia wypracowanych przez zespoły problemowe projektów części ogólnej prawa zobowiązań (część ogólna księgi 2) oraz księgi dotyczącej prawa rzeczowego (księga 3). W zakresie części szczegółowej prawa zobowiązań oraz prawa spadkowego przygotowane zostały przez stosowne zespoły problemowe cząstkowe projekty dotyczące poszczególnych instytucji, przy czym w zakresie prawa spadkowego obejmowały one już większość materii poświęconej mu księgi.

W związku z tymi pracami Komisja wskazała Instytutowi Wymiaru Sprawiedliwości szereg tematów badawczych z zakresu Kodeksu cywilnego i korzystała z nadesłanych przez Instytut opracowań dokonując analizy potrzeby i kierunków zmian, jak np. co do funkcjonowania umowy o roboty budowlane, testamentów ustnych, hipoteki.

Zespół ds. postępowania cywilnego kierowany przez prof. T. Erecińskiego prowadził prace nad założeniami nowego Kodeksu postępowania cywilnego, przyjął cząstkowe projekty w zakresie niektórych ogólnych zagadnień projektu tego Kodeksu, jak np. przepisy wstępne, przepisy o udziale prokuratora i organizacji społecznych, przepisy o doręczeniach. Część założeń nowego Kodeksu postępowania cywilnego została opublikowana w formie książkowej w trakcie poprzedniej kadencji Komisji (*Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierz, 26-29 września 2013 r.*).

II. Projekty Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego wdrażane w bieżącej legislacji.

Niezależnie od prac nad przygotowaniem nowych Kodeksów lub w powiązaniu z tymi pracami Komisja przygotowywała projekty wdrażane w bieżącej legislacji, a jej przedstawiciele uczestniczyli w procesie legislacyjnym dotyczącym tych projektów w charakterze ekspertów Ministerstwa Sprawiedliwości.

II a. W trakcie omawianej kadencji Komisja skierowała do Ministerstwa Sprawiedliwości następujące projekty:

1. Projekt założeń zmian związanych z ujawnianiem (rejestracją) posiadaczy akcji na okaziciela.

Projekt ma na celu umożliwienie identyfikacji uprawnionego (właściciela) z akcji na okaziciela. Obecny brak możliwości takiej identyfikacji może prowadzić do nadużyć

związanych np. z praniem brudnych pieniędzy. Zasadniczym instrumentem proponowanym w założeniach regulacji jest wprowadzenie obowiązkowej dematerializacji akcji spółek akcyjnych, które nie podlegają obowiązkowej dematerializacji w rozumieniu przepisów ustawy o ofercie publicznej i ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

2. Projekt założeń projektu ustawy o roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji

Projekt ma na celu implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego (Dz. Urz. UE L 349/1).

II. b. Projekty przygotowane przez zespoły problemowe, których nie zdążyła przyjąć Komisja.

1. Projekt zmian w Kodeksie postępowania cywilnego dokonujących implementacji rozporządzenia 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych.

2. Projekt nowelizacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz Kodeksu postępowania cywilnego dotyczący kwestionowania pochodzenia dziecka po jego śmierci i uwzględniający skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 26 listopada 2013 r. sygn. P 33/12.

3. Projekt nowelizacji Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego i innych ustaw w zakresie zdolności do czynności prawnych osób z niepełnosprawnością psychiczną

Przedmiotem projektu założeń jest zastąpienie ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego systemem elastycznych środków ochronnych interesów osób z niepełnosprawnością psychiczną. Zakres ograniczeń zdolności do czynności prawnych ma być ustalany indywidualnie, z uwzględnieniem sytuacji konkretnej osoby, gdyż opieka mogłaby przybrać różne formy. Przewiduje się jednolite postępowanie przed sądem opiekuńczym, w wyniku którego zostanie ustalony zakres niezbędnej pomocy dla osoby

z zaburzeniami psychicznymi, w tym ewentualnie zakres koniecznej ingerencji w dokonywanie przez tę osobę czynności prawnych.

III. Zespoły stałe i problemowe

Na podstawie § 6 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 2002 r. Przewodniczący Komisji - prof. dr hab. Tadeusz Ereciński powołał w czasie ostatniej kadencji dwa główne stałe zespoły – ds. prawa materialnego i ds. postępowania cywilnego. Ponadto utworzone zostały zespoły do wykonania określonych zadań, czy to związanych z tworzeniem projektu nowego Kodeksu cywilnego, czy to dla przygotowania projektów przeznaczonych do wdrożenia w bieżącej legislacji.

Dla realizacji zadań związanych z projektowaniem nowego Kodeksu cywilnego powołano następujące zespoły: ds. umów o przeniesienie praw, ds. umów o świadczenie usług, ds. przepisów o umowie pożyczki, ds. zabezpieczeń wierzytelności, ds. umowy ubezpieczenia, ds. umowy licencyjnej. W tej grupie mieszczą się również zespoły powołane do przeglądu wstępnie przygotowanych fragmentów projektu, ale jeszcze nieprzyjętych przez Komisję. Są to następujące zespoły: ds. umów o korzystanie z rzeczy lub praw, ds. przepisów o zawarciu umowy, ds. przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia, ds. bezpodstawnego wzbogacenia, ds. przepisów o czynach niedozwolonych. Powołany został także zespół ds. prawa rodzinnego.

Dla przygotowania projektów przeznaczonych do bieżącej legislacji, powołane zostały dwa zespoły: ds. zdolności do czynności prawnych osób niepełnosprawnych psychicznie oraz ds. implementacji dyrektywy 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego.

Do tej grupy należał także zespół ds. prawa spółek.

IV. Opinie prawne.

Obok projektodawczej sfery działalności Komisji pozostaje opiniowanie projektów aktów prawnych i wyrażanie opinii w kwestiach dotyczących obowiązujących rozwiązań w dziedzinie prawa cywilnego. Zgodnie z § 8 ust. 2. powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 2002 r. w sprawie utworzenia, organizacji i trybu działania Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, Minister Sprawiedliwości może przedstawiać Komisji projekty aktów prawnych do oceny, a także zwracać się o opinie w budzących

wątpliwości kwestiach prawnych w zakresie objętym właściwością Komisji.

W omawianym okresie na prośbę różnych jednostek organizacyjnych Ministerstwa Sprawiedliwości a niekiedy także na pytania kierowane z innych resortów, Komisja Kodyfikacyjna wyrażała opinię lub stanowisko w 55 sprawach.

Zasadniczym przedmiotem opinii były projekty aktów prawnych nadesłanych przez inne resorty lub zainicjowanych w Sejmie lub Senacie.

Przedmiotem opinii były również kwestie poruszone w interpelacjach poselskich oraz wystąpieniach Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka.